

Bakgrund

I november gavs ett uppdrag att revidera lagd budget för 2019 för att komma i ram. Socialförvaltningen gavs ett effektiviseringskrav på 17 000 000 på tidigare lagd budget för 2019. Vid uppföljning av budget i januari 2019 kom ett nytt sparbehov om ytterligare 17 000 000 kr för hela förvaltningen varför en översyn åter görs bland Stöd, vård och omsorgs verksamheter. Vid denna översyn konstateras att nästan all verksamhet är direkt lagstyrd och det ej finns utrymme för fler effektiviseringar utan att tredje person, dvs kommunens medborgare kan komma att lida allvarlig skada, samt att eventuella neddragningar omgående kommer att leda till fördyrade kostnader.

LSS-verksamheterna.

Verksamhet enligt Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är till skillnad från Socialtjänstlagen en rättighetslag vilket innebär att den enskilde som omfattas av lagen har *rätt* att få stöd genom de insatser som lagen reglerar, förutsatt att behov av dessa föreligger i den enskildes livsföring. Insatser inom LSS syftar till att ge den enskilde goda levnadsvillkor. För att kunna få insatser enligt LSS krävs att den enskilde omfattas av någon av lagens personkretsar (se LSS §1).

Idag verkställs inom LSS-verksamheterna bland annat 41 beslut på bostad med särskild service, 6 beslut på elevhemsplatser, 14 beslut på korttidsvård barn och unga, ca 70 beslut på daglig verksamhet samt 32 ärenden inom personlig assistans. All verksamhet bedrivs utifrån biståndsbedömda beslut och är lagstyrd.

Budget 2019: 42 647 tkr

Budget 2018: 49 015 tkr

Utfall 2018: 50 231 tkr

Åtgärder vidtagna för att komma i ram december 2018

Boende med särskild service:

Antal årsarbetare sänks med 2.0 tjänster. Besparing ca 900 000 kr, träder i kraft andra kvartalet 2019.

Antal enhetschefer sänks med 1.0 tjänster. Besparing ca 380 000 kr, träder i kraft augusti 2019 genom pensionsavgång som inte ersätts.

Vikariepengen i personalbudgeten har justerats ner. Besparing 900 000 kr.

Daglig verksamhet: Antal årsarbetare sänks med 1.0 tjänster. Besparing ca 450 000 kr. Träder i kraft andra kvartalet 2019.

Boende med särskild service barn och unga:

Antal elevhemsplatser har beräknats ner med 1.0. Besparing ca 500 000 kr.

Möjlighet till ytterligare besparingar alternativt effektiviseringar

Genomlysning pågår för att synliggöra kommande behov inom LSS-området. Redan nu är det dock tydligt att nya ansökningar kommer att inkomma de närmsta åren vad gäller elevhemsplatser, bostad med särskild service samt övriga insatser inom LSS.

I dagsläget finns endast en ledig bostad med särskild service samtidigt som utredningar av ansökningar pågår, vilket innebär att antalet platser inte kan minskas.

Utöver de personalneddragningar som pågår just nu kan bemanningsnivåerna inte minskas ytterligare utan att allvarligt riskera de insatsberättigades välbefinnande, särskilt eftersom insatserna ska möjliggöra goda levnadsvillkor.

Ytterligare möjligheter till besparingar inom LSS-området ses i dagsläget inte som möjliga, utan att det skulle få konsekvensen att beslut inte kan verkställas. I förlängningen kommer detta leda till att viten utdöms från IVO.

Hälso- och sjukvård

Uppdraget för socialnämnden inom hälso- och sjukvården är att erbjuda medborgare inom ordinärt boende och som själva eller med stöd, inte kan ta sig till hälsocentral (tröskelprincip) hembesök av distriktsköterska, arbetsterapeut eller fysioterapeut. I dag finns inte längre någon primärvårdsjour som svarar upp med hembesök, utan det ansvaret är istället förlagt till kommunens hemsjukvård.

För alla medborgare som vistas tillfällig inom korttidsvården eller bor permanent inom våra vård- och omsorgsboenden, ansvarar kommunen för insatser upp till och med sjuksköterske-, arbetsterapeut- samt fysioterapeutnivå.

Ansvaret för sjuksköterskorna sträcker sig över dygnets alla timmar.

Åtgärder vidtagna för att komma i ram december 2018

Hemsjukvård: Avveckling av samordnartjänst 1.0 årsarbetare. Besparing 700 000 kr.

Trädde i kraft 2018.

Ny taxa: Förslag till ny taxa för hälso- och sjukvårdsinsatser. Ett införande förutsätter dock erforderliga beslut av KF. Beräknad besparing i form av ökade intäkter 70 000 kr/helår. I dagsläget oklart när det träder i kraft.

Budget 2019: 37 325 tkr

Budget 2018: 36 016 tkr

Utfall 2018: 38 414 tkr

Möjlighet till ytterliga besparingar alternativt effektiviseringar

Allt kortare vårdtider inom specialistvården ställer stora krav på kompetens i kommunens verksamhet, då förskjutning av vårdnivå blir en allt tydligare konsekvens.

Inom hälso- och sjukvården har kommunen idag en mycket välfungerande verksamhet.

Sänkning av bemanningsnivå skulle innebära en omfattande kvalitetssänkning med efterföljande risk att kravet på patientsäkerheten inte kan efterlevas. Risk att vårdskador kommer att öka, vilka även riskerar att leda till onödigt lidande för den enskilde.

Professioner så som distrikt- och sjuksköterskor, arbetsterapeuter och fysioterapeuter är idag svårrekryterade och det råder en stor konkurrens om dessa på arbetsmarknaden. En lägre bemanning med ökad arbetsbelastning risker således att leda till att endast köp av bemanningspersonal blir möjligt, vilket ger högre kostnader för verksamheten.

Således ses inga ytterligare möjligheter till besparingar inom hälso- och sjukvården inom kommunen.

Äldreomsorg

Av 3 Kap 6§ Socialtjänstlagen framgår att ”Socialnämnden bör genom hemtjänst, dagverksamheter eller annan liknande socialtjänst underlätta för den enskilde att bo hemma och ha kontakt med andra”. Detta förstärks i 5 kap 4§ SoL under rubriken Äldre människor ”Socialnämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden” och i 5 kap 5§ SoL ”skall verka för att äldre människor får goda bostäder och skall ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service”.

Äldreomsorgen innehåller därav flertalet verksamheter. Dessa är Vård- och omsorgsboende, Hemtjänst, Dagvård samt Korttidsvård.

Äldreomsorgen i Timrå kommun har de senaste 5 åren beskrivits vara en kostsam verksamhet i jämförelse med andra kommuner i länet och riket.

Senaste fakta i Kolada visar dock att det skett en förändring. Kostnaden i Timrå sticker inte ut när vi jämför oss.

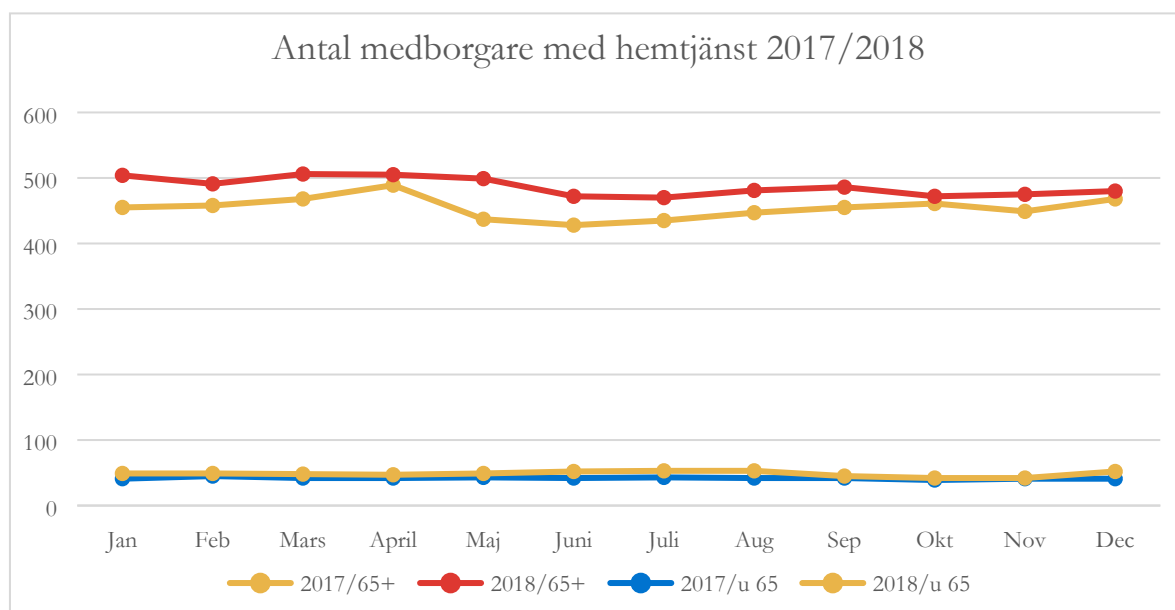
Kommun el.motsva rände	Kostnad kr/invånare 65+
Timrå	60 170
Västernorrlands län	68 822
Alla Kommuner	62 141
Riket	60 661

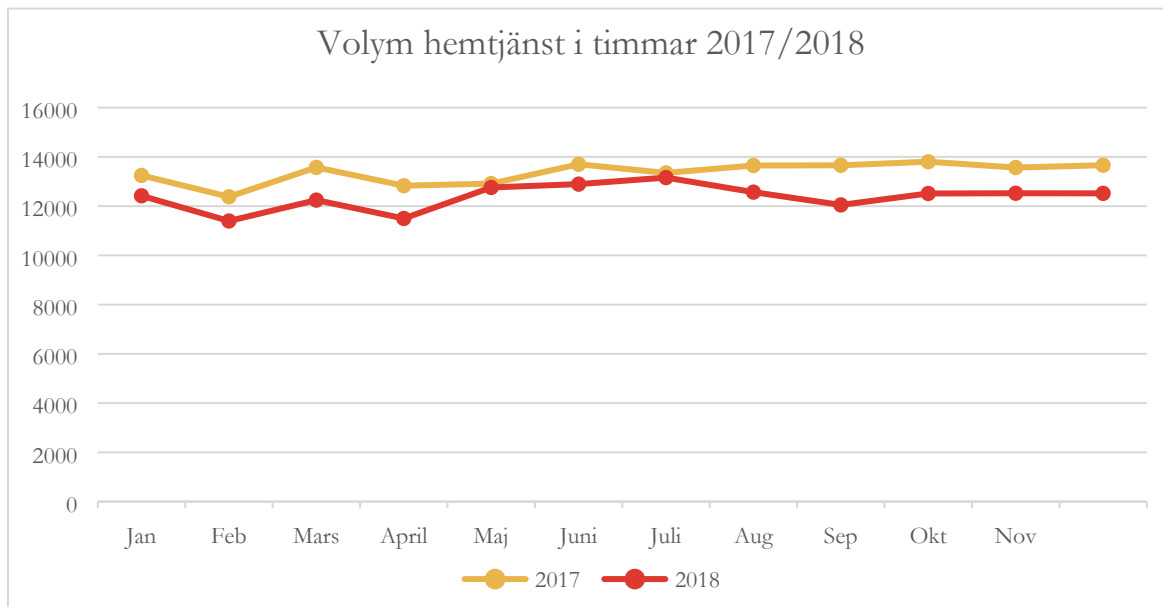
Hemtjänst

Hemtjänsten i Timrå Kommun är fördelad på 4 geografiskt indelade arbetsgrupper samt en nattpatrull. I verksamheten arbetar ca 120 undersköterskor/vårdbiträden samt 4.5 enhetschefer. Cirka 550 medborgare har hemtjänstinsatser och totalt utföres ca 1000 besök/dygn.

Hemtjänst är ett samlingsbegrepp för olika insatser som kan indelas i tre områden; personlig omvårdnad, serviceinsatser, ledsagning och avlösning av anhörig. Med serviceinsatser menas insatser som inte ingår i den allmänna dagliga livsföringen men som många medborgare ändå är beroende av för att kunna ha möjlighet att bo kvar i det egna hemmet. Exempel på insatser är hjälp med inköp, tvätt och städ. Utöver dessa insatser utför hemtjänsten även delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser såsom exempelvis medicinöverlämnande, såromläggningar, hemdialys, rehabiliterande träning mm.

De senaste två årens volymer i antal medborgare (redovisat över respektive under 65 år) med beviljade insatser samt det totala antalet hemtjänsttimmar:

Timrå har utifrån jämförelser med andra kommuner (källa Kolada) legat högt i antalet beviljade hemtjänsttimmar. Statistik visar dock att antalet timmar minskat det senaste året. En trolig orsak till detta är att riktlinjerna för biståndsbedömningen setts över samt att delegationen för beslut över riktlinjerna flyttats upp till enhetschefsnivå.

I hemtjänsten är det relativt lätt att klargöra hur stor bemanning som krävs för att verksamheten ska gå runt, eftersom ett planeringsverktyg; Laps, används. Laps-planering är en optimalplanering som tar hänsyn till beviljade insatser, tidsfönster samt personalens kompetens (kan handla om körkort, delegeringar mm). Utifrån aktuell belastning i planeringen tillsätts extra resurser endast då planeringsgraden inte tillåter mer besök på befintlig personal. Detta är en balans som hela tiden förändras då antalet ärenden varierar mycket över tid.

Budget 2019: 65 338 tkr tkr

Budget 2018: 67 195 tkr

Utfall 2018: 71 934 tkr

Åtgärder vidtagna för att komma i ram december 2018

Något som varit svårare när det gäller bemanning i hemtjänsten är att hantera den ”luft” som kan uppstå i systemet då planeringsgraden sjunker i en hemtjänstgrupp. Därför har möjlighet att rotera personal mellan hemtjänstgrupperna, att ej per automatik ersätta ordinarie personal vid frånvaro samt möjlighet att korta pass

förhandlats fram med Kommunal i januari 2019. Det innebär att vid lugnare perioder i en hemtjänstgrupp ska personal kunna planeras in i annan grupp som har större behov av resurserna. På detta sätt ska antalet förstärkningar som tas in vid arbetsanhopningar kunna undvikas. Besparing genom detta är dock svårt att beräkna i dagsläget.

Ny taxa: Förslag finns för ny taxa inom hemtjänsten, detta skulle innebära intäktsökning motsvarande 112 000kr/mån. Erforderliga beslut krävs dock av KF innan införande.

Beräknad besparing i form av ökade intäkter: ca 1 000 000 kr (avser 9 månader under 2019).

Möjlighet till ytterliga besparingar alternativt effektiviseringar

I dagsläget ses inga ytterligare möjligheter till besparingar inom hemtjänsten, utan att det skulle ge konsekvensen att alla beslutade insatser inte kan genomföras och den enskilde inte kan få sina behov tillgodosedda.

Korttidsvård

Timrå Kommun har idag 16 platser inom korttidsvården. 12 undersköterskor/vårdbiträden och 0.7 enhetschef (har även dagvården 0.3) arbetar i verksamheten. För att få komma till korttidsvården krävs ett biståndsbeslut. Orsak till behovet att vistas på korttidsvård kan handla om avlösning för anhörig som övrig tid vårdar personen i hemmet (växelvård), mobilisering efter sjukhusvistelse, svikt i hemmet på grund av ohälsa eller i avvaktan på plats inom vård- och omsorgsboende då det är omöjligt för personen att vänta i hemmet med punktinsatser från hemtjänsten.

Antal plaster idag motsvarar i stort behovet, ofta står dock ett par personer i kö men ett välfungerande utflöde till det egna hemmet med insatser från hemtjänsten, medför att kön idag är hanterbar.

Budget 2019: 12 314 tkr

Budget 2018: 13 459 tkr

Utfall 2018: 12 822 tkr

Åtgärder vidtagna för att komma i ram december 2018

Inga åtgärder vidtagna inom korttidsvården.

Möjlighet till ytterliga besparingar alternativt effektiviseringar

Korttidsvården är idag en välfungerande verksamhet med stort genomflöde av brukare (vilket är positivt i denna typ av verksamhet). Lägre bemanning med samma antal platser är inte möjligt om verksamheten ska kunna bedrivas även i fortsättningen. Minskat antal platser skulle innebära stora konsekvenser för andra delar av äldreomsorgen. Risken är stor att en ”propp” skulle bildas på korttidsvården då flertalet brukare vistas där i avvaktan på vård- och omsorgsboende. Lägre antal platser medför att dessa kommer ta upp stor del av verksamheten. Kostnaden för färdigbehandlade på sjukhus skulle öka markant, då flertalet är beroende av korttidsvistelse för mobilisering för att kunna gå hem till ordinärt boende. Hemtjänsten kommer att belastas ytterligare då personer med stor svikt i hemmet inte får plats inom korttidsvården tillräckligt snabbt, vilket leder till ökade kostnader i form av vak och högre antal hemtjänsttimmar. Antal ansökningar om vård- och omsorgsboende förväntas öka då personer inte ges möjlighet att mobiliseras innan hemgång till det ordinära boendet, vilket gör det omöjligt att vara kvar i det egna hemmet endast med stöd av hemtjänst.

Inga besparingar inom korttidsvården ses således som realistiska.

Dagvård för äldre

Verksamheten vänder sig till personer som har en diagnostiserad demenssjukdom alternativt väl dokumenterad minnesproblematik. Behovet av dagvård utreds av biståndshandläggare. Syftet med vistelsen på dagvården är social samvaro som skapar struktur i vardagen. Dagvård kan även vara ett alternativ till avlastning för närstående som vårdar i hemmet. Ungefär 25 personer vistas på dagvården vid en eller ett par dagar i veckan. Samtliga av dessa har idag demensdiagnoser. Dagvården bemannas av totalt av 3 undersköterskor och ca 0.3 enhetschef (delas med korttidsvården).

Budget 2019: 2 231 tkr

Budget 2018: 2 210 tkr

Utfall 2018: 2 254 tkr

Åtgärder vidtagna för att komma i ram december 2018

Inga åtgärder vidtagna inom dagvården.

Möjlighet till ytterliga besparingar alternativt effektiviseringar

Lägre bemanningsnivå är inte möjlig om verksamheten i fortsättningen ska kunna bedrivas som den görs idag. En stängning av verksamheten är möjlig då den inte är

lagstyrd, men skulle innebära stora konsekvenser för andra verksamheter inom äldreomsorgen samt för den enskilde. Flertalet av de som vistas på dagvård har även beslut på växelvård, vilket innebär att en anhörig utför ett stort omvårdnadsarbete i hemmet och är i behov av avlastning för att orka fortsätta med detta.

Att vistas på dagvård medför en struktur för den demenssjuke, som är mycket svår att uppnå genom punktinsatser. En uppskattning gör gällande att för 50% av individerna som idag har beslut på dagvård skulle en utebliven möjlighet att vistas där, innebära behov av vård- och omsorgsboende istället. Om man dessutom lägger till risken att anhörig inte orkar vårda i hemmet längre då möjligheten till avlastning via dagvården försvinner, uppskattas behovet av vård- och omsorgsboende till ca 75%.

Inga besparingar ses således som realistiska.

Vård- och omsorgsboende

En uppföljning av senaste årens personalbudget visar genom nedanstående exempel, att personalbudgeten för ett av kommunens vård- och omsorgsboenden minskat trots en oförändrad verksamhet. Till detta har även allt mer komplicerade ärenden tillkommit.

Budgetår	Personalbudget
2016	15 375 tkr
2018	15 930 tkr

Om verksamheten kompenserats fullt ut för de löneökningar som varit under perioden 2016-2018, borde personalbudgeten 2018 istället varit 16 297 tkr. Utöver detta har verksamheten även belastats negativt då tidigare ekonomiskt kompensation för fackligt förtroendevalda uteblivit (totalt ca 700 tkr).

Resultatet för hela äldreomsorgen har dessutom i hög grad påverkats av att verksamheten inte fick full kompensation för ersättning vid obekvämt arbetstid, eller höjd arbetsgivaravgift.

Åtgärder vidtagna för att komma i ram december 2018

Vård- och omsorgsboende: Strandvillans vård- och omsorgsboende stängdes i november 2018. Totalt minskades då antalet boendeplatser med 9. 7 årsarbetare omplacerades till lediga tjänster inom övriga boenden. Hyresavtalet på lokalerna sades upp. Besparing ??? kr.

Budget 2019:

Budget 2018:

Utfall 2018:

Möjligheter till ytterligare besparingar alternativt effektivisering

Vi ser stora svårigheter med att kunna spara ytterligare inom äldreomsorgen genom att sänka bemanningsnivåerna, utan att riskera att kommunens medborgare inte längre kan få sina behov tillgodosedda. Utöver detta riskerar det att medföra en allt mer ansträngd arbetsmiljö för vård- och omsorgspersonal med ökade sjuktal som följd, vilket i sin tur leder till ökade kostnader.

Den enda kvarstående möjligheten är då att minska antalet platser inom våra vård- och omsorgsboenden. Nedan följer ett exempel där vi minskar totala antalet platser med 20. (Beräknad tidsåtgång för att frigöra dessa platser är ca 12 månader). 20 platser förväntas innebära en besparing 10 900 000 kr.

Årligen utreder och beviljar biståndsenheten cirka 80 personer vård- och omsorgsboende. Denna insats beviljas först då bedömning görs att det inte längre är tillräcklig med insatser från hemtjänsten i det ordinarie boendet. Eftersom medborgarnas behov tenderar att ligga relativt konstant över åren innebär en minskning av 20 platser, att endast 75 % av de förväntade besluten kommer att kunna verkställas varje år.

Färre antal platser förväntas då att innebära en förskjutning mot andra insatser, då medborgarnas behov likväl måste tillfredsställas.

En brukare med stort behov av insatser från hemtjänsten innebär en kostnad enligt nedan

Verkställt tid hemtjänst	Beräknad kostnad/år
8 besök/dygn total tid 4 timmar med behov av dubbel bemanning	650 tkr
8 besök/dygn total tid 6 timmar med behov av dubbel bemanning	975 tkr
Vaknattetid behov för medborgare med omfattande kognitiv svikt (demensdiagnos mm).	900 tkr

För jämförelse så kostade en boendeplats på vård- och omsorgsboende 2018 i genomsnitt 545 tkr exkl overheadkostnader.

Korttidsvård utreds och beviljas i direkt anslutning till sjukhusvistelse, för bedömning av fortsatt vårdbehov, som avlastning för den anhörige som vårdar hemma, samt för gruppen äldre svårt sjuka som inte kan vänta hemma i avvaktan på plats på vård- och omsorgsboende. Om personer med gynnande beslut på vård- och omsorgsboende inte kan erbjudas plats på grund av kö, kommer fler att vistas längre tid på korttidsvården. Detta kommer i sin tur innebära stora kostnader för medicinskt färdigbehandlade som blir kvar inom specialistvården, då de inte kan erbjudas plats på korttidsvården. Se nedanstående modell:

Antal dagar medicinskt färdigbehandlad	Kostnad 2018
1 dag	7100 kr
30 dagar	213 000 kr
90 dagar	639 000 kr

För jämförelse så kostade en boendeplats på vård- och omsorgsboende 2018 i genomsnitt 545 tkr exkl overheadkostnader.

Utifrån ovanstående exempel är det tydligt att de besparingar som minskat antal platser medför, innebär en kostnadsökning för andra verksamheter.

Äldreomsorgen är en lagstyrd verksamhet enligt Socialtjänstlagen. Detta innebär således även en risk att Socialförvaltningen åläggs att betala vite, då vi kontinuerligt rapporterar icke verkställda beslut till IVO.

Utöver detta riskerar det även att påverka den enskilda individen som inte fullt ut kan få sina behov tillgodosedda. De personer som idag beviljas vård- och omsorgsboende har alltid stort behov av stöd i sin dagliga livsföring. De är oftast multisjuka äldre, som inte kommer ha något annan möjlighet, än att bo kvar längre i sitt ordinära boende om köerna till vård- och omsorgsboenden ökar. En stor utmaning som lägre antal boendeplatser kommer medföra, är att vårda svårt demenssjuka i ordinärt boende. Punktinsatser från hemtjänsten räcker sällan till och tenderar ofta att oroa lika mycket som de hjälper vilket riskerar att medföra exempelvis vak nattetid.

TIMRÅ KOMMUN
Socialförvaltningen

Postadress: 861 82 Timrå
Besöksadress: Köpmangatan 14
Telefon: 060-16 31 00

Bankgiro: 5672-9387
Organisationsnummer: 212000-2395
Fax: 060-16 31 04

Hemsida: www.timra.se
E-post: soc@timra.se